

אך מאידך, אין גובים את החוב מבלי שישבע שהרי זכותו של הנתבע לדרוש את השבועה מכל אדם ואפילו מצורבא דרבנן.⁽⁸⁰⁾

נאמר במשנתנו: תבע המלוה: **מנה לי בידך**, אמר לו הנתבע: הן. אמר התובע: אל תתנהו לי אלא בעדים! למחר אמר לו תנהו לי. אמר לו הנתבע: נתתיו לך — חייב, מפני שצריך ליתנו בעדים.

אמר רב יהודה אמר רב אסי: המלוה את חבירו מלוה בעל פה ולא בשטר, ודאג המלוה שתהיה ההלוואה בעדים כדי שלא יוכל הלווה להכחישה — צריך הלווה לפרועו בעדים,⁽⁸¹⁾

שהרי עצם כך שהלווה בעדים, הרי זה כאילו התנה המלוה עם הלווה שהפרעון יהיה בנוכחות עדים, ושלא יהיה הלווה נאמן לטעון פרעתי מבלי שיביא את עידי

למלוה זיל אשתבע ליה ללוה שלא פרע לך⁽⁷⁹⁾. אך אין בית דין משביעין אותו מעצמן.

ואי המלוה צורבא מרבנן [תלמיד חכם] הוא — לא משביעין ליה!

אמר ליה רב יימר לרב אשי: וכי צורבא מרבנן משלח [מפשיט] גלימא דאינשי ומוציא ממון מאנשים בחינם, בלא שבועה? וכיצד יכול הוא לגבות חובו ולהוציא ממון מיד הלווה מבלי להשבע כדן?

אלא, כך הוא ביאור הדברים: צורבא מרבנן שהוציא שטר על חבירו וטען לו הלווה: הישבע לי שלא פרעתיך לא מזדקקין ליה לדיניה, אין בית הדין מתערכים בדינו אלא מסלקין עצמם מלדון בזה. ואינם משביעים אותו משום שנראים כחושדים בו שמשקר, ואין זה לפי כבודו.

שבועה. דבכל אדם דינו הוא שמנדים אותו עד שיחזיר או ישבע. ובצורבא דרבנן משאירין בידו ואין מנדים אותו על אף שלא נשבע!

81. כתב הרשב"א שהטעם הוא כיון שהעמיד עדים ואינו מאמינו הרי זה כאילו התרה בו ואמר אל תפרעני אלא בעדים.

והר"ן כתב דהטעם הוא כיון שרואה הלווה שאין המלווה מאמינו חושש הוא ללעז שיתבענו שלא פרע, וחזקה שמסתמא לא יפרע אלא בעדים.

[ובספר אגודת אזור [חלק א' יג]: תמה איך יש הוכחה שעל ידי שהעמיד עדים אינו מאמינו. והא קיימא לן [חושן משפט סימן ע'] דאסור להלוות בלא עדים ולכן העמיד עדים ולא משום שאינו מאמינו. ועי"ש מה שכתב בזה

79. בגידרה של שבועה זו, הביא הרי"ף שני דעות. א. שבועה זו, היסת היא. ב. שבועה זו אמנם תקנת חכמים היא, אך תקנוה כעין שבועה התורה. ודעת הרי"ף ששבועה זו היא כעין שבועת התורה וכמו שבועת 'הפוגם שטרו' שתקנוה כעין דאורייתא.

80. והחילוק לדינא בין צורבא דרבנן לשאר כל אדם הוא בכך: לשאר כל אדם אמרינן מיד שישבע לו. ואם אינו נשבע זכאי הלווה לדרוש לקרוע את השטר. ואילו וצורבא דרבנן אין פוסקין את דינו להישבע וממילא לא יכול הלווה לדרוש את קריעת השטר — וביתר הרחבה בענין זה, עיין בט"ז בחו"מ סימן פ"ב ס"ו.

ולדעת הש"ך הנפקא מינה בין צורבא דרבנן לשאר כל אדם היא, אם תפס התובע בלא